

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Скиби
Ірини Владиславівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Дьяченко
Ольга Володимирівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«11» грудня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Скибі Ірині Владиславівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**»

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: обґрунтування заходів щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Об'єкт дослідження: процес державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

1.2. Оцінка ефективності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

2.2. Обґрунтування заходів щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23.01.2022	21-23.01.2022
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «11» грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Дьяченко О.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

Завдання прийняв до виконання студент Скиба І.В.

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота Скиби Ірини Владиславівни, яку подано на рецензію, характеризується актуальністю та своєчасністю, оскільки присвячена питанням удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які є пріоритетом реалізації національних економічних інтересів України.

Робота виконана у повному обсязі у встановлений термін. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

Випускна кваліфікаційна робота виконана у повному обсязі, відповідно до завдань, з дотриманням всіх вимог, мету дослідження досягнуто.

З огляду на зазначене, представлена на рецензування робота Скиби Ірини Владиславівни рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи Дьяченко О.В.

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента Скиба І.В.

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми

(підпис)

Головня Ю.І.

Завідувач кафедри

(підпис)

Новікова Н.Л.

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП

2

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

3

6

1.1. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

6

1.2. Оцінка ефективності державного регулювання
зовнішньоекономічної діяльності в Україні

13

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

21

2.1. Напрями удосконалення державного регулювання
зовнішньоекономічної діяльності в Україні

21

2.2. Обґрунтування заходів щодо вдосконалення державного
регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

24

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

30

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

33

ДОДАТКИ

39

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для України в умовах інтеграційних процесів, орієнтації виробництва високоякісної та конкурентоспроможної продукції аспекти активізації зовнішньоекономічної діяльності вимагають особливої уваги, у тому числі у контексті визначення перешкод, що знаходяться у площині зовнішнього та внутрішнього середовища. Зовнішньоекономічна діяльність повинна відповідати інтересам національної економіки та вимогам щодо її безпеки, загальноприйнятим у світовій практиці нормам та тенденціям. Зовнішньоекономічна діяльність є не тільки важелем підвищення економічної діяльності, а й забезпечення інтересів між учасниками зовнішньоекономічної діяльності відповідно договорів та угод з обох сторін. Але, на сьогодні гальмом зовнішньоекономічної діяльності є системні перешкоди, що є актуальними для всіх сфер діяльності. Дестабілізує таку діяльність й швидкий розвиток глобалізаційних процесів, впровадження санкцій, поява нових технологічних рішень, високий рівень конкуренції та інші фактори, що обумовлює необхідність ретельного дослідження факторів впливу на зовнішньоекономічну діяльність для забезпечення її стабільного розвитку.

На сучасному етапі розвитку зовнішньоекономічна діяльність стає все більш важливим чинником забезпечення подальшого соціально-економічного зростання. Розвинені країни характеризуються тим, що фактично всі галузі їх економік так чи інакше беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, яка зокрема, повинна сприяти забезпеченню національних інтересів і безпеки держави, шляхом підтримки митного взаємовигідного співробітництва у відповідності з загальними правилами. Саме тому дослідження державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є актуальним.

Сприяння подальшій інтеграції України у світове співтовариство, розвиток рівноправних та взаємовигідних відносин з іншими країнами, забезпечення зростання рівня життя і добробуту населення є пріоритетами національних інтересів у процесі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Завданням органів державної влади у цій сфері має бути створення сприятливих умов для подальшого розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та удосконалення механізмів її регулювання.

Останнім часом увага до механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності значно посилилася, це пов'язано з усвідомленням того, що ринкові відносини не виключають, а в деяких випадках, навпаки, вимагають втручання державних інституцій.

У науковій літературі досить багато праць присвячено державному регулюванню економіки в цілому та зовнішньоекономічної діяльності зокрема. Дослідженням розвитку України під впливом зовнішньоекономічної діяльності та особливостям її державного регулювання присвячені роботи багатьох вчених, серед яких: О. Гречишкіна [1], С. Двигун [2], А.Ковалев [1], А. Машков [4], І. Платонова [5], Т.Пристаї, Ж.Стеценко [6], Л. Титаренко [7], Т. Топольницька [8], А. Халецька [9] та інші.

Незважаючи на досить велику кількість наукових напрацювань, актуальними залишаються питання щодо подальшого вдосконалення інструментів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Метою дослідження є обґрунтування заходів щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Для досягнення зазначеної мети було вирішено такі завдання:

– проаналізовано тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;

- оцінено ефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- визначено напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- обґрунтовано заходи щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

У роботі використано такі **методи дослідження**: статистико-економічний, систематизації та узагальнення (для аналізу тенденцій розвитку зовнішньоекономічної діяльності України); системний та порівняльний аналіз (для оцінювання ефективності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні); аналізу та синтезу (для визначення напрямів удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні); абстрактно-логічний (для обґрунтування розроблених заходів та формулювання висновків) та ін.

Інформаційною базою дослідження є законодавство України, статистичні дані державних органів України та міжнародних організацій, дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, аналітичні огляди.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 50 найменувань, 3 додатків. Матеріали роботи містять 8 рисунків та 4 таблиці. Загальний обсяг роботи складає 41 сторінку, основної частини – 32 сторінки.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) України – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, що побудована на взаємовідносинах між ними та має місце як на території України так і за її межами [1].

У Господарському кодексі України поняття ЗЕД декларується як господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та (або) робочою силою [2].

Зовнішньоекономічна діяльність – одна із сфер економічної діяльності держав, підприємств і фірм, яка тісно пов'язана із зовнішньою торгівлею, експортом та імпортом товарів, іноземних позик та інвестицій, а також реалізації спільних проектів з іншими країнами [3].

Таким чином, під зовнішньоекономічною діяльністю слід розуміти поєднання виробничо-господарських, організаційно-господарських та операційно-комерційних методів здійснення зовнішньоекономічних зв'язків, у тому числі торгівлі, створення спільного підприємства, надання різноманітних послуг та інших видів міжнародного співробітництва [4].

У свою чергу, зовнішньоекономічні зв'язки – це форми економічних, торговельних та інших економічних міждержавних зв'язків, а також деякі відносини політичного, науково-технічного характеру на міждержавному рівні в їх сукупності та різноманітті [5].

Усі суб'єкти ЗЕД мають рівне право здійснювати будь-які її види, прямо не заборонені законами України, незалежно від форм власності та інших ознак. Детальніше види ЗЕД наведено у дод. А.

Проте найпоширенішими видами ЗЕД є зовнішня торгівля товарами та послугами, іноземні інвестиції [6]. Розглянемо тенденції розвитку цих видів зовнішньоекономічної діяльності.

Упродовж 2015-2021 рр. обсяги експорту товарів збільшилися з 38,1 млрд дол. США до 68,2 млрд дол. США (у 1,8 рази), імпорту – з 37,5 млрд дол. США до 73,3 млрд дол. США (майже у 2 рази) (рис. 1.1).

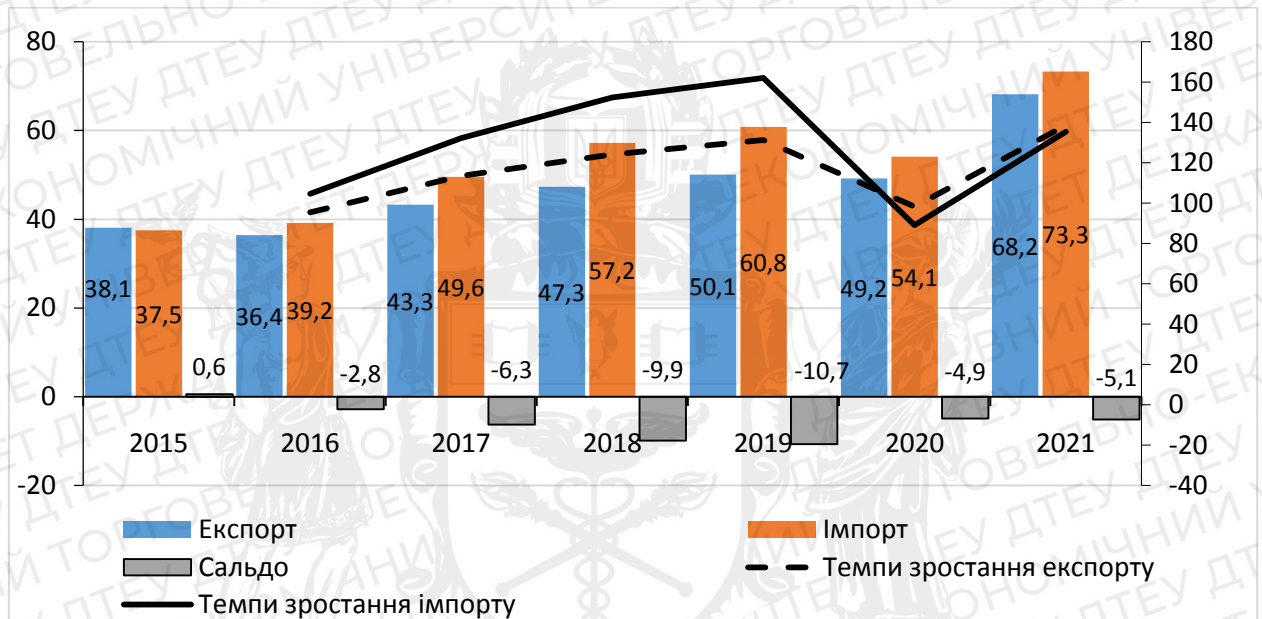

Рис. 1.1. Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі України товарами, 2015-2021, млрд дол. США*

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: складено автором за даними: [7; 8].

При цьому сальдо зовнішньої торгівлі товарами було негативним майже весь період дослідження (за виключенням 2015 р. – додатне сальдо 0,6 млрд дол. США). Суттєве збільшення обсягів як експорту, так і імпорту товарів спостерігалось у 2019 р. (131,3% та 162,1% відповідно) та 2021 р. (138,6% та 135,5% відповідно). Найсуттєвіше зменшення обсягів зовнішньої торгівлі товарами відбулося у 2020 р.: експорт зменшився на 1,7%, імпорт – на 11%. Причиною такого зменшення було оголошення локдауну та запровадження карантинних заходів, що значно вплинуло на попит на більшість товарів, за виключенням продукції першої необхідності [9; 10].

Товарна структура експорту України представлена переважно сировинними продуктами: недорогоцінні метали, продукти рослинного походження, мінеральні продукти (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Динаміка товарної структури експорту України, 2015-2021 рр., %

Назва розділу за УКТЗЕД	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення, 2021/2015
Недорогоцінні метали та вироби з них	24,8	22,9	24,3	24,6	20,5	18,3	24,2	-0,6
Продукти рослинного походження	20,9	22,3	21,3	20,9	25,8	24,2	21,3	0,4
Мінеральні продукти	8,1	7,5	9,1	9,2	9,7	10,8	13,9	5,8
Жири та олії тваринного або рослинного походження	8,7	10,9	10,6	9,5	9,5	11,7	9,5	0,8
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	10,3	10,0	9,9	9,8	8,9	9,1	7,8	-2,5
Готові харчові продукти	6,5	6,7	6,5	6,4	6,4	6,8	5,5	-1
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	5,6	4,3	3,8	4,0	3,9	4,1	3,9	-1,7
Інші	15,1	15,4	14,5	15,6	15,3	15,0	13,9	-1,2

Джерело: розраховано автором за даними: [7; 8].

У імпорті товарів тривалий час переважають мінеральні продукти та машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання; продукція хімічної промисловості. Натомість зменшення частки мінеральних продуктів у загальному імпорті є позитивною тенденцією (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Динаміка товарної структури імпорту України, 2015-2021 рр., %

Назва розділу за УКТЗЕД	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Відхилення, 2021/2015
Мінеральні продукти	31,2	21,6	25,2	24,8	21,4	15,5	19,6	-11,6
Машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання	16,7	20,1	20,0	20,9	21,9	21,3	19,6	2,9
Продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості	13,4	14,3	13,2	12,3	12,3	13,6	13,3	-0,1
Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби	4,6	7,5	8,4	8,0	10,1	10,6	10,8	6,2
Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	7,1	7,3	6,5	6,2	5,9	6,3	6,8	-0,3
Недорогоцінні метали та вироби з них	5,3	5,9	6,1	6,3	6,0	5,8	6,1	0,8
Готові харчові продукти	4,3	4,4	3,9	4,1	4,3	5,5	5,0	0,7
Інші	17,4	18,9	16,7	17,4	18,1	21,4	18,8	1,4

Джерело: розраховано автором за даними: [7; 8].

У 2021 р. географічна структура товарного експорту дещо змінилася. Так, у 2021 р. порівняно з 2015 р. у експорті товарів з України зменшилася частка Російської Федерації та Туреччини. У той же час збільшилася частка Китаю (рис. 1.2).

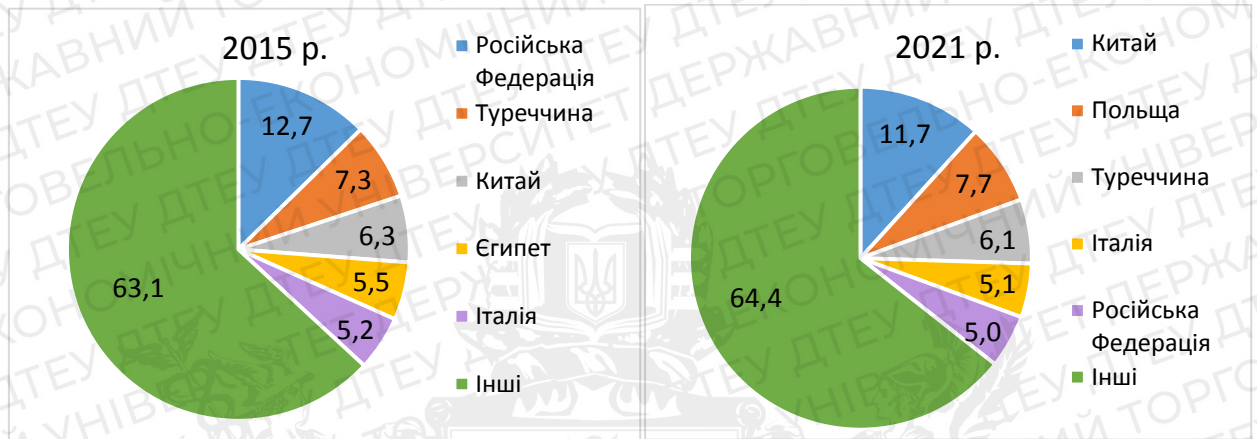

Рис. 1.2. Географічна структура експорту товарів у 2015 та 2021 рр., %
Джерело: розраховано автором за даними: [8].

Географічна структура імпорту товарів і у 2015 р. і у 2021 р. була представлена одними й тими ж країнами-партнерами. Разом з цим зменшилися імпорتنі поставки з Російської Федерації, Німеччини; збільшився імпорту з Китаю, Польщі та несуттєво з Білорусі (рис. 1.3).

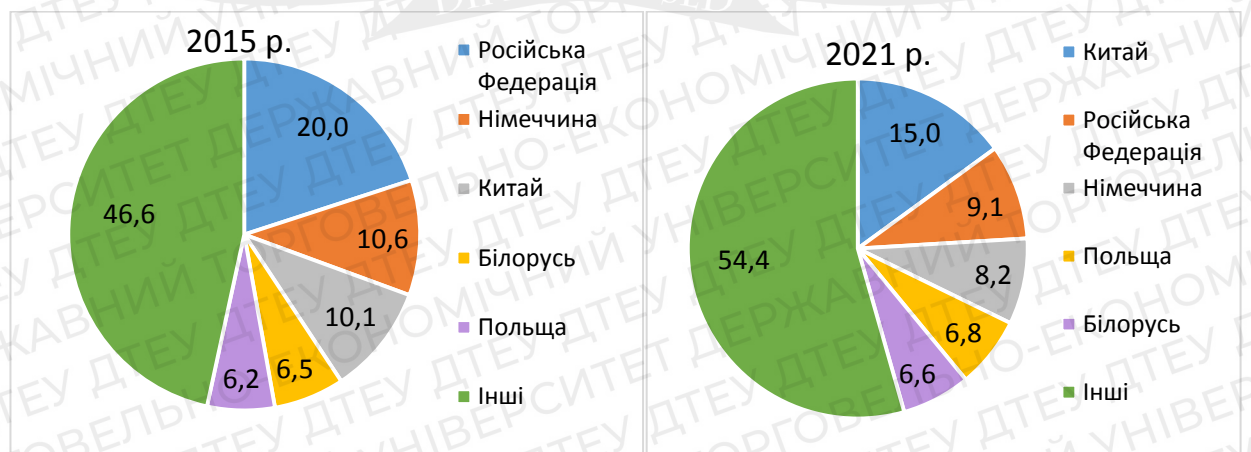

Рис. 1.3. Географічна структура імпорту товарів у 2015 та 2021 рр., %
Джерело: розраховано автором за даними: [8].

Вплив локдауну на зовнішню торгівлю послугами виявився більш значним. Обсяги експорту послуг у 2020 р. скоротилися на 28,3% порівняно з 2019 р., імпорту – на 25,1%. Проте, у січні-вересні 2021 р. обсяги імпорту вже

сягнули рівня 2020 р. і склали 5,4 млрд дол. США проти 5,2 млрд дол. США у 2020 р. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами було позитивне протягом досліджуваного періоду (рис. 1.4).

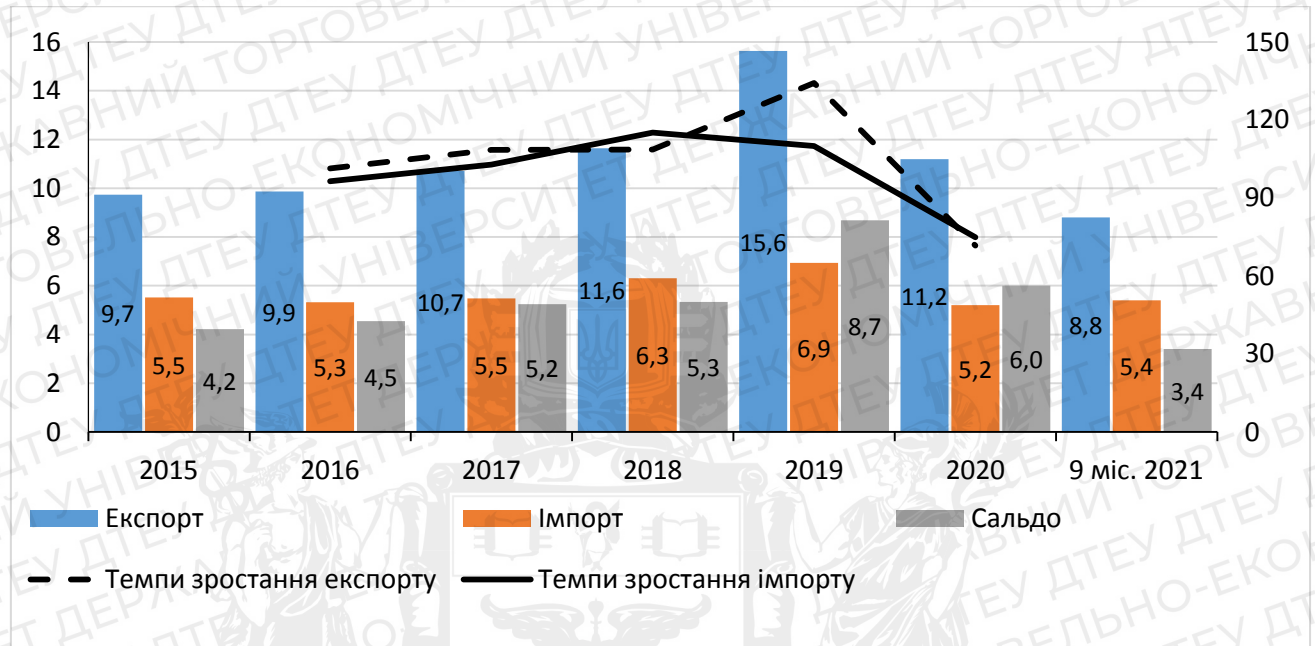

Рис. 1.4. Динаміка обсягів зовнішньої торгівлі України послугами, 2015 р. – січень-вересень 2021 р., млрд дол. США*

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях
Джерело: складено автором за даними: [7].

Структура експорту послуг представлена здебільшого транспортними послугами, послугами у сфері телекомунікації, комп'ютерними та інформаційними, послугами з переробки матеріальних ресурсів та діловими послугами (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Динаміка структури експорту послуг України, 2015-2020 рр., %*

Найменування послуги згідно із КЗЕП	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення, 2020/2015
Транспортні послуги	54,1	53,7	54,7	50,3	58,3	43,3	-10,8
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	16,3	16,7	16,4	18,2	16,5	26,5	10,2
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	11,1	11,4	13,3	14,6	10,5	11,7	0,6
Ділові послуги	8,4	8	8,6	9,1	8,2	10,9	2,5
Послуги, пов'язані з подорожами	2,1	2,1	2,3	2,6	2,1	2,3	0,2
Інші	8,0	8,1	4,7	5,2	4,4	5,3	-2,7

Джерело: складено автором за даними: [7].

Імпорт забезпечують переважно державні та урядові, транспортні, ділові послуги, послуги, пов'язані з подорожами та послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Динаміка структури імпорту послуг України, 2015-2020 рр., %*

Найменування послуги згідно із КЗЕП	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення, 2020/2015
Державні та урядові послуги	19,1	25	19,3	12,5	13,1	19,9	0,8
Транспортні послуги	20,9	18,6	22,2	23,2	22,5	18,6	-2,3
Ділові послуги	13,0	15,3	15,1	22	19,6	17,4	4,4
Послуги, пов'язані з подорожами	10,8	11,3	14,5	15,7	18,7	12,3	1,5
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	9,9	7,9	7,7	7,5	7,7	9,8	-0,1
Інші	26,3	21,9	21,2	19,1	18,4	22,0	-4,3

Джерело: складено автором за даними: [7].

Основними країнами-партнерами в експорті послуг з України залишаються Російська Федерація, США, Швейцарія, Сполучене Королівство та Німеччина (рис. 1.5).

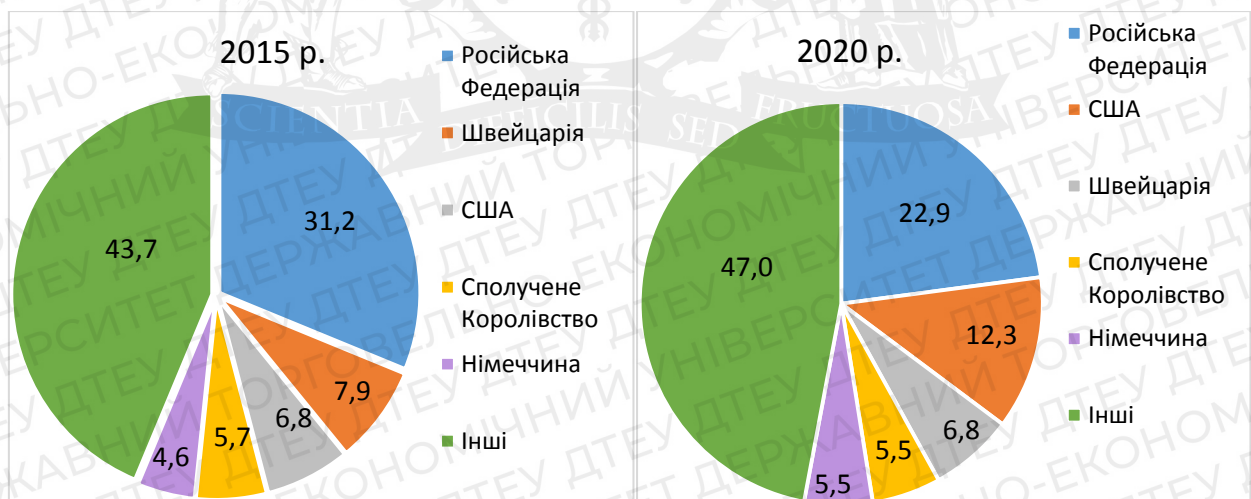

Рис. 1.5. Географічна структура експорту послуг у 2015 та 2020 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними: [7].

Більш суттєво змінилася географічна структура імпорту послуг. Зменшилася частка імпорту послуг зі Сполученого Королівства та Німеччини; збільшився імпорт з США. З п'ятірки країн-лідерів імпорту послуг до України зникли Російська Федерація та Кіпр, та додалися Туреччина та Ірландія (рис. 1.6).

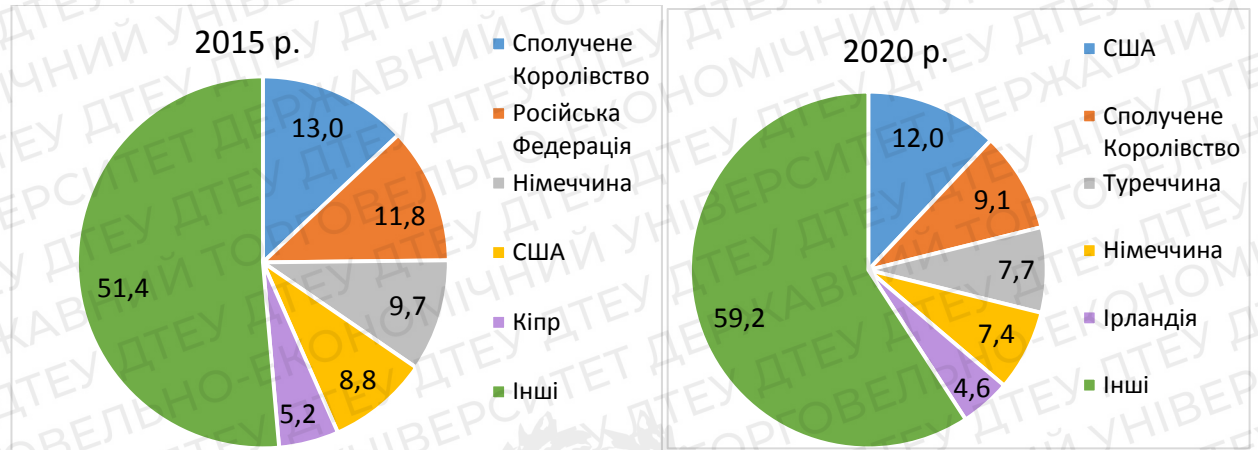

Рис. 1.6. Географічна структура імпорту послуг у 2015 та 2020 рр., %

Джерело: розраховано автором за даними: [7].

Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну після кризового 2020 р. у 2021 р. майже досягли рівня 2019 р. та перевищили рівень 2018-2019 років (рис. 1.7).

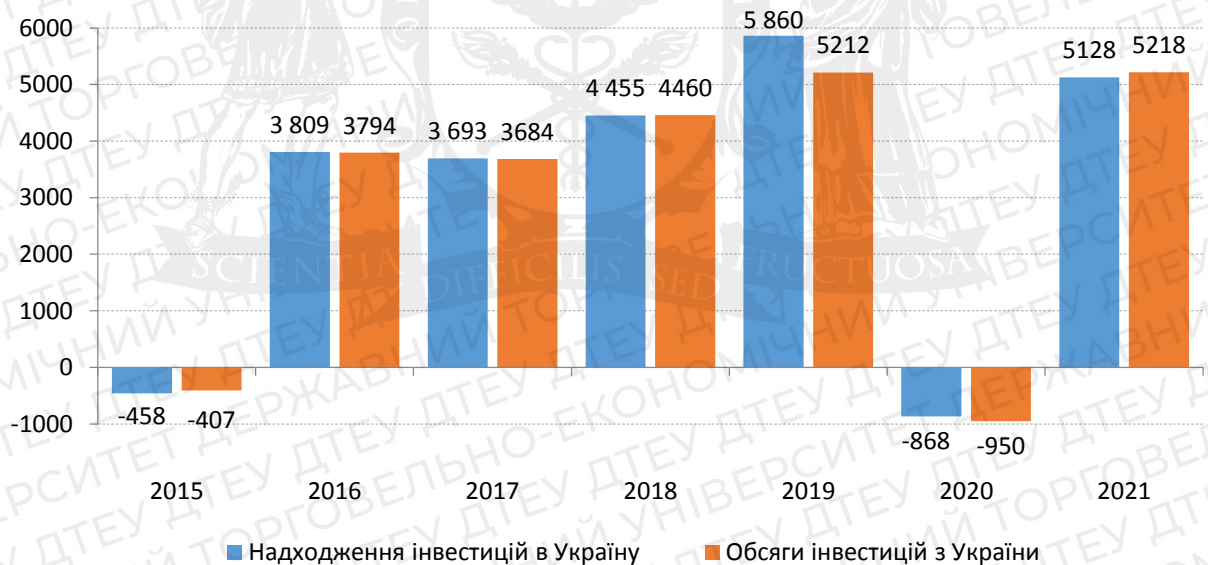

Рис. 1.7. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україні, 2015-2021, млн дол. США*

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: складено автором за даними [11].

У той же час обсяги інвестицій з України перевищують обсяги залучення інвестицій в економіку України.

1.2. Оцінка ефективності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сукупність економічних функцій держави реалізується за допомогою механізму державного регулювання, що включає комплекс переважно економічних заходів і важелів, за допомогою яких здійснюється втручання адміністративних органів у підприємницьку діяльність [12]. Державне регулювання посідає головне місце у моделі сучасного механізму ринку. Це обумовлено необхідністю регламентації ринкової системи з метою усунення її дисфункцій, зокрема, монополізму і всіх супутніх йому негативних явищ, насамперед, зниженню конкуренції [13].

У сучасних умовах ні одна держава не здатна функціонувати незалежно від інших. Для розвитку національного господарства уряд кожної країни вимушений вживати заходів для розширення участі в зовнішньоекономічній діяльності [14].

Суб'єктами регулювання ЗЕД в Україні є (рис. 1.8).

Рис. 1.8. Суб'єкти регулювання ЗЕД в Україні [15]

Метою регулювання ЗЕД в Україні є [1]:

- забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України;
- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, в тому числі зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів ЗЕД України;
- створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинених зарубіжних країн.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють ЗЕД, є: Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” [1], Митний кодекс України [16], Податковий кодекс України [17], Закони України “Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну” [18], “Про валюту і валютні операції” [19], “Про ліцензування видів господарської діяльності” [20], “Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту” [21]; Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік” [22], “Про затвердження Порядку видачі висновку щодо продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту товарів, установлених Національним банком” [23], “Деякі питання реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні” [24] та інші.

Методами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є економічні, адміністративні та правові. Наразі застосовуються переважно економічні методи, що передбачають використання мита, податків, кредитів, субсидій та пільг [25]. Заходами державного регулювання ЗЕД є митно-тарифні та нетарифні (дод. Б).

Правову основу митно-тарифного регулювання становлять Закони України «Про Митний тариф України» [26], «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» [27], «Про

вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів» [28], «Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину» [29] та інші.

До інструментів тарифного регулювання ЗЕД відносяться мита, ставки яких містяться у Митному тарифі України та застосовуються до товарів, які переміщуються через митний кордон. Основними цілями застосування Митного тарифу є раціоналізація товарної структури ввезення товарів в Україну; підтримання раціонального співвідношення експорту та імпорту товарів; захист економіки від несприятливого впливу іноземної конкуренції; надання умов для ефективної інтеграції України до світової економіки [30].

Мита виконують протекціоністську, фіскальну та балансувальну функції. Протекціоністська функція пов'язана з підвищенням цін на імпортовані товари шляхом стягнення мита, що робить їх менш конкурентоспроможними, а відповідно захищає національних виробників. Фіскальна функція забезпечує надходження від справляння митних платежів до Державного бюджету країни. Метою балансувальної функції є запобігання небажаному експорту товарів, зокрема, якщо їх ціни на внутрішньому ринку нижче світових цін. У деяких випадках можна використовувати митний тариф для розвитку національного експорту шляхом одностороннього встановлення низьких і, в деяких випадках необхідні нульові ставки на певні товари для виготовлення експортної продукції [31].

Нетарифні заходи включають ліцензування, квотування, заборону експорту (імпорту), застосування технічних регламентів та стандартів та інші форми регуляторного впливу [32].

Нетарифні бар'єри в ЗЕД є примусовими заходами, які можуть бути прийняті як на національному рівні, так і на рівні міжнародного регулювання. Зокрема, заборони на певну продукцію (ембарго) пов'язані переважно з ризиками заподіяння шкоди життю і здоров'ю населення, навколишньому середовищу, рослинному і тваринному світу; терміновою необхідністю заподіяння економічної шкоди внутрішньому ринку; виробництвом країною-експортером продукції низької якості з відхиленням

від санітарних норм і вимог; з різними сезонними явищами (скорочення попиту на продукцію, перевантаження внутрішнього ринку аналогічними продуктами національного походження) [33].

В Україні правовою базою для застосування заходів нетарифного регулювання є Закони України «Про стандартизацію», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про лікарські засоби», «Про пестициди та агрохімікати», «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну» та інші.

Основним джерелом державного регулювання відносин у сфері ЗЕД є міжнародні угоди [34].

Україна з 2008 р. є членом СОТ та учасником Марракешської угоди про створення Світової організації торгівлі (Угода СОТ) та всіх багатосторонніх угод, включених у додатки до неї (включаючи Угоду про спрощення процедур торгівлі). У 2016 році Україна приєдналася до Угоди про державні закупівлі, багатосторонньої угоди СОТ.

З 2020 року Україна бере участь у багатосторонньому проміжному апеляційному арбітражі згідно зі статтею 25 DSU (MPIA), процедурі врегулювання спорів, погодженій членами СОТ для забезпечення механізму оскарження між сторонами цієї домовленості до апеляційного органу СОТ.

Зараз Україна є учасником 18 угод про вільну торгівлю (ЗВТ), які охоплюють 47 держав (дод. А).

На початку 1990-х років, до створення ЗВТ СНД, Україна уклала двосторонні ЗВТ із сімома державами-учасницями СНД (Вірменією, Білоруссю, Казахстаном, Киргизькою Республікою, Молдовою, Таджикистаном та Узбекистаном). Ці ЗВТ все ще діють і мають бути припинені.

Переважає більшість угод про ЗВТ, учасником яких є Україна, є двосторонніми, за винятком ЗВТ СНД, яка є багатосторонньою. Усі існуючі українські ЗВТ можна поділити на дві великі категорії: ЗВТ «старого покоління» та ЗВТ «нового покоління».

Угоди про ЗВТ «старого покоління» (а саме двосторонні ЗВТ з державами-учасницями СНД та з Грузією, Азербайджаном, Туркменістаном і Македонією) були укладені до вступу України до СОТ і мають такі відмінні риси:

- сфера їхнього покриття обмежена лише товарами, ці угоди насамперед зосереджені на торгівлі товарами та скасуванні імпорتنих мит;
- складені в досить загальний спосіб, часто не мають достатньої специфікації для ефективної реалізації;
- відсутні детальні правила вирішення спорів (майже всі ЗВТ передбачають лише двосторонні консультаційні механізми для вирішення всіх спорів);
- угоди передбачають повну лібералізацію торгівлі товарами.

Незважаючи на те, що вони прямо не передбачають жодних винятків із повної лібералізації, на практиці такі винятки узгоджуються сторонами в окремих протоколах (зазвичай приймаються на рівні урядів), які часто переглядаються або припиняються повністю чи частково. Таким чином, на практиці через такий несистемний підхід навряд чи можливо визначити повний перелік ефективних винятків

Укладені ЗВТ «нового покоління» (ЗВТ між Великобританією та Україною, ЗВТ між Україною та Ізраїлем, ЗВТ між ЄС та Україною, Канадою та Україною про ЗВТ, ЄАВТ та Україною, ЗВТ СНД та Україною та Чорногорією) останні десять років, були побудовані на існуючих рамках зобов'язань і зобов'язань СОТ, часто виходячи за їх межі. Сфера охоплення таких угод є ширшою і, залежно від угоди, охоплює такі сфери, як торгівля послугами, інтелектуальна власність, інвестиції, державні закупівлі,

сприяння торгівлі, електронна комерція, конкуренція, рух капіталу, робоча сила та механізми врегулювання спорів. Більше того, такі угоди містять конкретні правила та процедури, які дозволяють ефективно функціонувати у зонах вільної торгівлі (наприклад, розширені правила походження, механізми кумуляції, процедури повідомлень, детальні механізми вирішення спорів). Угоди про ЗВТ «нового покоління», як правило, містять детальні розклади концесій із зазначенням рівня лібералізації.

У 2018 році Україна приєдналася до Регіональної конвенції про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження ("Пан-Євро-Мед-конвенція"), яка встановила спільні правила походження між країнами, з якими ЄС має ЗВТ та митні союзи, і дозволено застосовувати діагональну кумуляцію між членами Пан-Євро-Мед.

Крім того, Україна користується схемами Генеральної системи преференцій (GSP) Сполучених Штатів, Японії та Канади.

Згідно зі схемою GSP США, українські експортери мають право експортувати до США понад 3500 товарів, включаючи промислові вироби та сировину, певну сільськогосподарську та рибну продукцію, ювелірні вироби, хімікати, мінерали та інші товари. У той же час зі схеми виключено багато сільськогосподарської продукції, більшість текстилю та одягу, шкіряних виробів, взуття та годинників [35].

Обсяг продукції, охопленої японською схемою GSP, подібний до американського і складається з 3625 товарів (416 сільськогосподарських найменувань і 3209 промислових найменувань). Сільськогосподарські товари підлягають різному зниженню тарифів, у тому числі безмитному. Більшість промислових товарів обслуговуються безмитно. Поточна схема GSP діє до 31 березня 2031 року [36].

Україна також є одним із бенефіціарів канадської схеми GSP, згідно з якою застосовні ставки варіюються від безмитних ставок до знижень загальної ставки найбільшого сприяння (РНБ). Деякі продукти виключені зі Схеми, такі як хімікати, текстиль та одяг. Відповідно до чинної редакції

Митного тарифу Канади, розділи, що стосуються загального пільгового тарифу (застосовуваного за схемою GSP), діють до 31 грудня 2024 року. Пільги GSP діють паралельно з Угодою про ЗВТ між Канадою та Україною.

Україна веде переговори про ЗВТ з Туреччиною з 2011 року. Згідно з публічними заявами, сторони вже узгодили близько 95% положень майбутньої угоди і очікують завершити переговори найближчим часом [37].

Угоди про ЗВТ, укладені Україною з ЄС та Канадою, наразі переглядаються. Так, ЗВТ між Україною та ЄС переглядається в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. З цією метою сторони розглядають «швидшу та глибшу лібералізацію торгівлі товарами», зокрема розширення тарифних квот. Україна та ЄС також ведуть переговори щодо Угоди про оцінку відповідності та прийняття промислової продукції для прискорення доступу промислової продукції на ринки обох сторін шляхом взаємного визнання процедур оцінки відповідності. У довгостроковій перспективі ЄС та Україна працюють над розробкою дорожньої карти для участі України в Європейській зеленій угоді. Сторони також розглядають питання приєднання України до Єдиного цифрового ринку ЄС, Єдиної зони платежів у євро та інші питання в контексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Україна та Канада розпочали громадські консультації щодо подальшого перегляду Угоди про ЗВТ між Україною та Канадою у 2020 році. Згідно з офіційними заявами, сторони зацікавлені в розширенні співробітництва за чинною Угодою у таких сферах, як послуги та інвестиції. Таким чином, відповідні розділи зараз узгоджуються [38].

Одним з індикаторів ефективності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є позиції країн у міжнародних рейтингах. Так, у рейтингу Світового банку «Doing Business» досліджується ефективність державного регулювання міжнародної торгівлі. За останні 5 років позиції України у рейтингу «Doing Business» в категорії «Міжнародна торгівля» значно посилилися. У рейтингу Doing Business-2020 Україна посіла 74 місце серед 190 країн світу (у 2016 р. – 109 місце).

Посилення позиції країни у цьому рейтингу відбулося переважно через скорочення часу на оформлення документів (експорт – з 96 до 66 год., імпорт – з 168 до 48 год.), прикордонний і митний контроль (експорт – з 26 до 6 год., імпорт – з 52 до 32 год.). Також суттєво зменшилися витрати на оформлення документів (експорт – з 292 до 192 дол. США, імпорт – з 292 до 162 дол. США) (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Позиції України у рейтингу «Doing Business» в категорії «Міжнародна торгівля», 2016-2020 рр.

Показник	2016	2017	2018	2019	2020
Індекс легкості ведення бізнесу	83	80	76	71	60
Кількість країн, що брали участь у дослідженні	189	190	190	190	190
Категорія Міжнародна торгівля	109	115	119	78	74
Оцінка для категорії «Міжнародна торгівля» (0–100)	63,72	64,26	64,26	77,62	80,1
<i>Час на експорт, годин</i>					
оформлення документів	96	96	96	66	66
прикордонний і митний контроль	26	26	26	6	6
<i>Вартість експорту, дол. США</i>					
оформлення документів	292	292	292	192	192
прикордонний і митний контроль	75	75	75	75	75
<i>Час на імпорт, годин</i>					
оформлення документів	168	168	168	96	48
прикордонний і митний контроль	52	72	72	32	32
<i>Вартість імпорту, дол. США</i>					
оформлення документів	292	212	212	162	162
прикордонний і митний контроль	100	100	100	100	100

Джерело: складено автором за [39].

Вибір європейського шляху розвитку зумовили реформування всіх інститутів митного права, у результаті чого вітчизняну митну систему було наближено до міжнародних норм і стандартів та реалій митного простору сьогодення. Митний Кодекс України оцінений комісією ЄС як такий, що відповідає європейським стандартам митної справи. Як результат, всі ці зміни сприятимуть розвитку та поживленню ЗЕД.

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Зміст зовнішньоторговельної політики держави враховує в якості пріоритету реалізацію національних економічних інтересів. Необхідність забезпечення відповідності цих вимог дозволяє говорити про реалізацію принципу адекватності в розробці та реалізації концепції зовнішньоторговельної діяльності. Цей принцип передбачає створення такої інституційної системи регулювання експортно-імпортних зв'язків, яка б неухильно дотримувалася міжнародних вимог і зобов'язань, а також враховувала тенденції глобалізації, завдяки чому можна було б відстоювати пріоритети національних економічних інтересів. Адекватність вбачається в такій внутрішній інституційній організації регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яка дозволяла б сформувати функціональну здатність через призму стратегічних цілей і завдань національного економічного розвитку за умови виконання міжнародних вимог [40].

Економічна рівновага та фінансова стабільність країни є найякіснішим індикатором економічно-соціального розвитку як суспільства, так і держави в цілому [41]. На підставі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони зовнішньоекономічні відносини зумовили дедалі тіснішу інтеграцію, взаємозалежність зовнішньої торгівлі та внутрішньої економіки країни [42].

Географічне розташування України сприяло важливому збільшенню двостороннього торговельного обміну та надало новий спектр можливостей для виходу на міжнародний ринок. Налагодження зовнішньоторговельних відносин відкрило нові можливості реалізації економічного потенціалу країни, але водночас стало супроводжуватися цілим рядом ризиків у зовнішньоекономічній політиці країни. Їхньому прояву сприяла низка негативних факторів [43; 44]:

- несприятлива кон'юнктура на ключових для України світових ринках;
- нерівномірний економічний і соціальний розвиток країн світу;
- коливання світових валют;
- нестабільність курсу національної грошової одиниці;
- політичні та торговельно-економічні проблеми з Росією;
- нераціональна структура вітчизняного експорту;
- низька якість товарів і послуг;
- недотримання фінансових зобов'язань українськими підприємцями з іноземними партнерами тощо.

На підставі Угоди країнами визначено зобов'язання та терміни стосовно ввізних мит у двосторонній торгівлі. По закінченні перехідного періоду ЄС скасує українським товаровиробникам мита для 95,8% товарних груп. Однак критична залежність України від кон'юнктури зовнішніх ринків є одним із головних стримуючих факторів, що впливає на темпи економічного розвитку держави. Тому кризові явища в міжнародному економічному просторі обмежують можливості для нарощування потужностей вітчизняного експорту [45].

Потенційні можливості України є безмежними, але структура зовнішньої торгівлі є нераціональною. Експортний потенціал наочно характеризує виробничий потенціал країни, який свідчить про його

недосконалість. Проблеми реалізації експортного потенціалу постають на різних етапах економічного розвитку багатьох країн світу. Особливо це стосується країн з трансформаційною економікою, де реалізація зовнішньоекономічної політики є найважливішою умовою економічного та політичного самовизначення держави та її частки у світовій економічній системі на основі рівноправного партнерства. Переорієнтація українських зовнішньоторговельних зв'язків зумовлена загостренням торговельних і політичних взаємин з Росією та необхідністю пошуку нових ринків збуту продукції [46].

Технічні бар'єри в торгівлі та фітосанітарні заходи є не менш важливою проблемою для виходу вітчизняних виробників на світовий ринок. Отже, повинні відбутися зміни інституційного характеру щодо вдосконалення нормативно-правового поля діяльності підприємств і прозорих і простих процедур митно-тарифного та нетарифного регулювання.

Суттєвого значення потребує перегляд зовнішньоекономічної політики держави щодо підтримки національних виробників, нарощування їхнього експортного потенціалу, усунення ефекту імпортозаміщення, оптимізації товарної та географічної структури експорту-імпорту. Враховуючи зазначені проблеми, зовнішньоекономічна політика України на рівні держави повинна підтримувати інтереси національних виробників, нарощувати експортний потенціал національного продукту, усувати ефект імпортозаміщення, особливо стосовно палива, шкідливої та неякісної продукції та товарів широкого вжитку [47].

Розвиток науково-технічного потенціалу, запровадження спеціальної системи кредитування обігових коштів виробників, упровадження енергозберігуючих технологій, залучення до управління підприємствами висококваліфікованих фахівців є основними способами нарощування потенціалу зовнішньоекономічної діяльності. Важливе значення повинне

приділятися маркетинговим дослідженням, формуванню оптимальної структури управління й обліку та контролю для формування ефективного інформаційного забезпечення у сфері експортно-імпортних відносин. Названі напрями розвитку мають системно відображатись у стратегіях розвитку зовнішньоекономічної діяльності держави.

У міру подальшої лібералізації світової торгівлі, що супроводжується зниженням тарифних ставок, об'єктивно підвищується роль митного адміністрування як важливого чинника, що визначає рівень трансакційних витрат ведення міжнародного бізнесу. Сьогодні зростаюча увага приділяється заходам щодо спрощення і гармонізації торгівлі на основі інформаційних технологій, впровадження прогресивних систем митного оформлення та оцінки ризиків [48].

2.2. Обґрунтування заходів щодо удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Торговельні потоки України сьогодні досить диверсифіковані за країнами походження та призначення. Протягом останніх років спостерігається тенденція щодо переорієнтації зовнішньої торгівлі України з країн СНД до інших регіонів (ЄС та Азії), що загалом є позитивним чинником. Географія зовнішньоторговельних зв'язків України розширилася і представлена більш ніж 200 країнами. Така регіональна диверсифікація може бути важливим стабілізуючим фактором у випадку виникнення регіональних економічних дисбалансів. Диверсифікація експорту та імпорту значною мірою відбувається за рахунок розширення ринків збуту та постачання з третіх країнах. Проте, враховуючи значну девальвацію та її наслідки, у середньостроковій перспективі можна прогнозувати скорочення обсягів імпорту з усіма країнами-контрагентами. Разом з тим, сальдо української

зовнішньої торгівлі залишиться від'ємним, оскільки експорт товарів, хоча й зростатиме, проте темпи такого зростання не дозволять перевищити вартісні обсяги імпорту.

Але скорочення експорту до країн СНД не вдалося компенсувати нарощуванням експорту на нові ринки. Очевидно, що саме ціновий аспект структурних характеристик зовнішньої торгівлі України та країн СНД є визначальним у формуванні взаємної торговельної політики. Насамперед, це надмірна залежність України від енергетичного імпорту і цін на нього, а також висока частка енергоносіїв у собівартості основних експортних товарних груп, а саме, металів, хімічної продукції і, останнім часом, продукції сільського господарства. Втім, не менш важливими залишаються й інші фактори, вплив яких дає змогу уникнути кон'юнктурного підходу у формуванні та реалізації торговельної політики з країнами СНД та надати їй характеристик керованого процесу. Так, серед факторів, що залежать від фіскальної та монетарної політики України та країн СНД важливою є динаміка обмінного курсу, а також загальний рівень споживчих цін в Україні.

Значна різниця, що існує між обсягами експорту та імпорту товарів, призводить до формування негативного сальдо зовнішньоторговельних операцій з країнами ЄС. Це пов'язано, насамперед, з імпортом високотехнологічної продукції з країн Європи, яка в Україні фактично не виробляється, а також товарів, які використовуються для технічної та технологічної модернізації основних фондів.

Для успішного просування України на зовнішні ринки необхідно коригування зовнішньоторговельної політики держави за такими напрямками:

– дотримання стратегії експансії українських товарів з урахуванням тих ніш, які існують на зовнішніх ринках, шляхом створення на території країни спеціальних центрів розвитку;

- розвиток експортного потенціалу в державі в межах міжнародної спеціалізації, що б поєднувалася з вигідними напрямками для України структурних трансформацій в економіці;
- нарощування потенціалу у перспективних секторах світової економіки;
- створення конкурентоспроможних ТНК, освоєння стратегії глобального маркетингу, технологій реалізації великих міжнародних коопераційних проектів;
- диверсифікація географічної структури зовнішньої торгівлі, мінімізація імпортової залежності від окремих країн;
- забезпечення збалансованості товарного експорту та імпорту України.

З урахуванням завдання прискорення переходу до інноваційної економіки має підвищитися роль митно-тарифних заходів у реалізації селективної промислової і структурної політики: достатній ступінь тарифного захисту конкретних ринків на початкових циклах виробництва інноваційної продукції, поступове відкриття ринків у міру їх становлення, сегментування і зростання конкурентоспроможності вітчизняних виробництв з метою збереження конкурентного середовища. Фундаментальне значення тут має наявність конкретних, підкріплених інвестиціями програм галузевого розвитку, в рамках яких, за необхідності, заходи з коригування митних ставок стануть складовою галузевих стратегій. Одночасно налаштування митно-тарифного регулювання на стимулювання виробництва й експорту інноваційної високотехнологічної продукції потребує розвитку інститутів сприяння експорту, вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері митної справи, спрощення адміністративних процедур, використання всього інструментарію заходів щодо захисту ринку, які допускаються положеннями та нормами СОТ.

Головною метою модернізації митно-тарифної системи має бути забезпечення її відповідності завданням перспективного розвитку галузей і секторів економіки країни, перехід від переважно фіскальної функції до виконання ролі регулятора конкурентного середовища на внутрішньому ринку і захисту окремих сфер. Для досягнення цієї мети необхідно розробити низку заходів щодо:

- підвищення ефективності митного тарифу за рахунок його диференціації;
- розвитку та вдосконалення митної інфраструктури, що дозволить здійснювати більш ефективне митне адміністрування;
- розробки і встановлення оптимального рівня імпортних мит з метою підвищення інвестиційної привабливості окремих галузей української промисловості і сільського господарства;
- збереження необхідного рівня тарифного захисту окремих галузей, що мають низьку конкурентоспроможність;
- лібералізації імпортного тарифу на товари, які в Україні не виробляються або виробляються в недостатній кількості або незадовільної якості та які необхідні для зниження загальноекономічних витрат;
- вдосконалення автоматизованих систем митного контролю та митного оформлення вантажів, включаючи систему електронної обробки митних декларацій.

Відтак, у період розвитку національної економіки акценти митно-тарифної політики мають бути зміщені від виконання традиційних регуляторної та фіскальної функцій у бік впровадження антикризових заходів для захисту економіки України, підтримки конкурентоспроможності вітчизняних виробників.

У коротко- та середньостроковій перспективі реалізація митно-тарифної політики має бути тісно пов'язана із вирішенням пріоритетних

завдань у сфері модернізації та диверсифікації економіки, підвищенням конкурентоспроможності та ефективності національних виробництв, що є запорукою успішного виходу на світові ринки.

Розробка заходів митно-тарифної політики тісно пов'язана з галузевими програмами і стратегіями модернізації та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції. У регулюванні імпорту ключовими критеріями для визначення напрямів і конкретних заходів митно-тарифної політики в різних галузях і секторах економіки є:

- рівень конкурентоспроможності продукції, що випускається;
- ринковий потенціал вітчизняної продукції, який стане привабливим для інвесторів;
- узгодження митно-тарифної політики з пріоритетами промислової політики та посилення її стимулюючої функції.

Успішне впровадження змістовних інституціональних та організаційно-процедурних управлінських заходів щодо вдосконалення митно-тарифного регулювання дозволяє підвищити привабливість національного бізнес-середовища, конкурентоспроможність вітчизняного виробника, а також слугувати поштовхом для розвитку виробництва високотехнологічної продукції і формування інтегрованих міждержавних виробничих комплексів.

Заходи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі налічує сотні видів, проте, в Україні вони недостатньо систематизовані, а отже, доцільно оптимально впорядкувати інструменти наявних у державі заходів нетарифного регулювання шляхом їх формалізації в законодавчій площині, а також узагальнити та систематизувати на основі міжнародно-правових норм ГАТТ/СОТ та угод цієї організації у сфері нетарифного регулювання, дотримуючись загальноприйнятих підходів до групування таких заходів та не

вдаючись до детального визначення кожного з нетарифних заходів у загальному переліку.

З метою дієвості системи заходів нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні, необхідно забезпечити її ефективне функціонування через гармонізацію економічної, інституційної та законодавчої складових з урахуванням національних інтересів, з акцентом у бік національного товаровиробника та споживача, їх підтримки і захисту. Ефективна реалізація такої стратегії має бути забезпечена міцною виконавчою вертикаллю державних органів влади, які мають повноваження у цій сфері, та системою правових норм, які б визначали механізм нетарифного регулювання і забезпечували належне виконання своїх обов'язків вказаними органами влади.

При виборі системи нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі Україні необхідно зважено підходити до застосування таких заходів, керуючись при цьому національними інтересами держави, пов'язаними, насамперед, з захистом інтересів вітчизняних товаровиробників і споживачів шляхом створення сприятливих умов для розвитку національного господарства та інтеграції його в систему світогосподарських зв'язків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження дозволило дійти низки висновків.

Найпоширенішими видами зовнішньоекономічної діяльності є зовнішня торгівля товарами та послугами, іноземні інвестиції. Упродовж 2015-2021 рр. обсяги експорту товарів збільшилися у 1,8 рази, імпорту – майже у 2 рази. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами було негативним майже весь період дослідження (за виключенням 2015 р.). Причиною зменшення обсягів зовнішньої торгівлі товарами було оголошення локдауну та запровадження карантинних заходів, що значно вплинуло на попит на більшість товарів, за виключенням продукції першої необхідності. Вплив локдауну на зовнішню торгівлю послугами виявився більш значним. Обсяги експорту послуг у 2020 р. скоротилися на 28,3% порівняно з 2019 р., імпорту – на 25,1%. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами було позитивне протягом досліджуваного періоду. Обсяги інвестицій з України перевищують обсяги залучення інвестицій в економіку України.

Методами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є економічні, адміністративні та правові. Наразі застосовуються переважно економічні методи, що передбачають використання мита, податків, кредитів, субсидій та пілґ. Заходами державного регулювання ЗЕД є митно-тарифні та нетарифні. До інструментів тарифного регулювання ЗЕД відносяться мита, ставки яких містяться у Митному тарифі України та застосовуються до товарів, які переміщуються через митний кордон. Нетарифні заходи включають ліцензування, квотування, заборону експорту (імпорту), застосування технічних регламентів та стандартів та інші форми регуляторного впливу. Основним джерелом державного регулювання відносин у сфері ЗЕД є міжнародні угоди. Зараз Україна є учасником 18 угод про вільну торгівлю, які охоплюють 47 держав. Переважна більшість угод про ЗВТ, учасником яких є Україна, є двосторонніми, за винятком ЗВТ СНД, яка є багатосторонньою. Одним з індикаторів ефективності державного

регулювання зовнішньоекономічної діяльності є позиції країн у міжнародних рейтингах. Так, у рейтингу Світового банку «Doing Business» досліджується ефективність державного регулювання міжнародної торгівлі. За останні 5 років позиції України у рейтингу «Doing Business» в категорії «Міжнародна торгівля» значно посилилися. У рейтингу Doing Business-2020 Україна посіла 74 місце серед 190 країн світу (у 2016 р. – 109 місце).

Структура зовнішньої торгівлі України є нераціональною. Експортний потенціал наочно характеризує виробничий потенціал країни, який свідчить про його недосконалість. Переорієнтація українських зовнішньоторговельних зв'язків зумовлена загостренням торговельних і політичних взаємин з Росією та необхідністю пошуку нових ринків збуту продукції. Технічні бар'єри в торгівлі та фітосанітарні заходи є не менш важливою проблемою для виходу вітчизняних виробників на світовий ринок. Отже, повинні відбутися зміни інституційного характеру щодо вдосконалення нормативно-правового поля діяльності підприємств і прозорих і простих процедур митно-тарифного та нетарифного регулювання. Суттєвого перегляду потребує зовнішньоекономічна політика держави щодо підтримки національних виробників, нарощування їхнього експортного потенціалу, усунення ефекту імпортозаміщення, особливо стосовно палива, шкідливої та неякісної продукції та товарів широкого вжитку, оптимізації товарної та географічної структури експорту-імпорту. Розвиток науково-технічного потенціалу, запровадження спеціальної системи кредитування обігових коштів виробників, упровадження енергозберезувальних технологій, залучення до управління висококваліфікованих фахівців є основними способами нарощування потенціалу зовнішньоекономічної діяльності. Важливе значення має приділятися маркетинговим дослідженням, формуванню оптимальної структури управління й обліку та контролю для формування ефективного інформаційного забезпечення у сфері експортно-імпортних відносин. Ці напрями розвитку мають системно відображатись у стратегіях розвитку зовнішньоекономічної діяльності держави.

Для успішного просування України на зовнішні ринки необхідно коригування зовнішньоторговельної політики держави за такими напрямками: дотримання стратегії експансії українських товарів з урахуванням тих ніш, які існують на зовнішніх ринках, шляхом створення на території країни спеціальних центрів розвитку; розвиток експортного потенціалу в державі в межах міжнародної спеціалізації, що б поєднувалася з вигідними напрямками для України структурних трансформацій в економіці; нарощування потенціалу у перспективних секторах світової економіки; створення конкурентоспроможних ТНК, освоєння стратегії глобального маркетингу, технологій реалізації великих міжнародних коопераційних проєктів; диверсифікація географічної структури зовнішньої торгівлі, мінімізація імпоротної залежності від окремих країн; забезпечення збалансованості товарного експорту та імпорту України. Головною метою модернізації митно-тарифної системи має бути забезпечення її відповідності завданням перспективного розвитку галузей і секторів економіки країни, перехід від переважно фіскальної функції до виконання ролі регулятора конкурентного середовища на внутрішньому ринку і захисту окремих сфер. Для досягнення цієї мети необхідно розробити низку заходів щодо: підвищення ефективності митного тарифу за рахунок його диференціації; розвитку та вдосконалення митної інфраструктури, що дозволить здійснювати більш ефективне митне адміністрування; розробки і встановлення оптимального рівня імпортних мит з метою підвищення інвестиційної привабливості окремих галузей української промисловості і сільського господарства; збереження необхідного рівня тарифного захисту окремих галузей, що мають низьку конкурентоспроможність; лібералізації імпортного тарифу на товари, які в Україні не виробляються або виробляються в недостатній кількості або незадовільної якості та які необхідні для зниження загальноекономічних витрат; вдосконалення автоматизованих систем митного контролю та митного оформлення вантажів, включаючи систему електронної обробки митних декларацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-ІV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Кравченко О.М., Кула М.В., Левицький Д.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Економіка. Фінанси. Право. 2021. №2(1). С. 13-16.
4. Наумов М. С. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на подолання диспропорційності розвитку регіонів. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 39. С. 49-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ifrctr_2020_39_10
5. Заячківська О. В. Характеристика наукових поглядів щодо поняття "Зовнішньоекономічна діяльність". Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 3. С. 72-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuygp_ekon_2020_3_9
6. Бурковська А.В., Параконний Д.В. Зовнішньоекономічна діяльність та її вплив на стан платіжного балансу України. Modern economics. 2020. №23. С. 20-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2020_23_5
7. Економічна статистика / Зовнішньоекономічна діяльність. *Державна служба статистики України.* URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/zed.htm
8. Показники зовнішньої торгівлі України. *Державна митна служба України.* URL: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/import-export>
9. Дьяченко О., Гончаренко О. Зовнішня торгівля України у період пандемії COVID-19. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 6. С. 94-106. DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(113\)07](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(113)07)
10. Стадник М. Вплив COVID-19 на світову економіку. Вісник МСФЗ. 2020. № 3. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ002118

11. Іноземні інвестиції. *Мінфін.* URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2021/>
12. Kyryliuk D.O., Kyryliuk O.F., Klymenko Y.V. Government regulations of foreign economic activity in Ukraine. 2018. №2 (290). Scientific journal «Bioeconomics and agrarian business». С. 106-115. URL: http://dglib.nubip.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/8127/1/106_Kyryliuk.pdf
13. Білоусов О.М., Жуйков Г.Є., Білоусова С.В. Сутність державного управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД) України. Бізнес-навігатор. 2020. Вип. 4. С. 38-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_4_8
14. Платонова І. О. Теоретичні засади механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід.* 2020. № 13-14. С. 125–129. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.13-14.125
15. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, О. В. Дьяченко та ін. / за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019.– 652 с. DOI <http://doi.org/10.31617/p.knute.2019-895>
16. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
17. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
18. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну : Закон України від 22.12.1998 № 332-XI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14>
19. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
20. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

21. Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту : Закон України від 20.12.2016 № 1792-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19>
22. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1424. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zatverdzhennya-perelikiv-tovariv-a1424>
23. Про затвердження Порядку видачі висновку щодо продовження граничних строків розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту товарів, установлених Національним банком Постанова Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2019 р. № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2019-п>
24. Деякі питання реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2019 р. № 893. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2019-п#Text>
25. Орлов І.В., Ксендзук В.В. Механізм державного управління зовнішньоторговельною діяльністю в умовах впливу ризиків. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 113–117. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.24.113
26. Про Митний тариф України : Закон України від 4 червня 2020 року № 674-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
27. Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур : Закон України від 10 вересня 1999 року № 1033-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-14#Text>
28. Про вивізне (експортне) мито на відходи та брухт чорних металів : Закон України від 24 жовтня 2002 року № 216-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/216-15#Text>

29. Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину : Закон України від 7 травня 1996 року № 180/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180/96-вр#Text>
30. Diachenko O., Goncharenko O. Institutional provision of international business development in Ukraine: Global Imperatives for Business and Law Development : II International Scientific and Practical Conference (Kyiv, October, 10–11, 2019). – Kyiv : KNUTE. – 861 p. DOI: <http://doi.org/10.31617/k.knute.2019-10-10>
31. Долгополов К.І., Коваль О. М. Особливості державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. Вип. 52(1). С. 154-156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2018_52\(1\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2018_52(1)_35)
32. Олефір В. Основні механізми та засоби державного регулювання зовнішньоекономічних відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №3. С. 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.3.17>
33. Парубчак І. О., Пенцак Т. Г. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств: інноваційний підхід у державному управлінні. Публічне управління та митне адміністрування. 2017. № 1. С. 134–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamcudu_2017_1_19
34. Мінченко А., Мазур А. Міжнародні нормативні акти як джерела регулювання зовнішньоекономічних відносин та їх співвідношення з національним законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С. 64-68. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.11>
35. Дьяченко О.В. Спрощення митних процедур України в умовах євроінтеграції: Глобальні імперативи розвитку бізнесу та права : тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 15–16 листоп. 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – 378 с. – С. 66-69.

36. Гужва І. Ю. Моделі державного управління зовнішньоторговельною діяльністю в країнах світу та Україні. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 4. С. 23-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2016_4_8
37. Котко О. К. Сучасні тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України. Академічний огляд. 2021. № 1. С. 87-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ao_2021_1_10
38. Кондратенко А. І., Бабміндра Д. І., Слободяник І. М. Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі товарами України в контексті пандемії COVID-19. Бізнес Інформ. 2021. №4. С. 30–36. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-30-36>
39. Data / Ease of Doing Business in Ukraine. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/ukraine>
40. Масленніков Є.І., Ткач В.С. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 5(2). С. 27-30. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5\(2\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2018_5(2)_9)
41. Заячківська О. В. Особливості регулювання фінансів зовнішньоекономічної діяльності. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 4. С. 48-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2020_4_7
42. Гончаренко О.В., Дьяченко О.В., Бикова-Федорчук Н.В. Державне регулювання зовнішньої торгівлі України в умовах світової пандемії. Наукові горизонти. 2020. № 9. С. 87-97. DOI: [10.48077/scihor.23\(9\).2020.86-97](https://doi.org/10.48077/scihor.23(9).2020.86-97)
43. Якимчук Т.І., Красовська Ю.В., Подлевська О.М. Методи управління митними ризиками в зовнішньоекономічній діяльності. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 4. С. 481-491. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgp_ekon_2020_4_45

44. Заячківська О.В., Хібеба Б.М. Валютні операції у контексті зовнішньоекономічної діяльності. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 4. С. 56-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvgr_ekon_2020_4_8
45. Deep and comprehensive free trade agreement with the EU: advantages and downsides for the Ukrainian society : monograph / G. Duginets, O. Diachenko, N. Mazaraki, O. Golovachova ; edited by Ganna Duginets. – Kyiv : Kyiv National University of Trade and Economics, 2019. – 212 p.
46. Шепель Т. В. Сучасні реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України. Бізнес Інформ. 2021. №1. С. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-49-58>
47. В'юник О.В., Вавінський Б.О. Напрями вдосконалення механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах інноваційних змін. Центральнорукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2020. Вип. 5. С. 30-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2020_5_5
48. Ukrainian economy growth imperatives : Monograph [Text] / edited by Anatolii A. Mazaraki. – Prague : Coretex CZ SE, 2018. – 310 p.
49. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965>. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.2.6
50. International trade 2022. URL: <https://sk.ua/publications/international-trade-2022/#>

ДОДАТКИ

Рис. А1. Види зовнішньоекономічної діяльності [15]

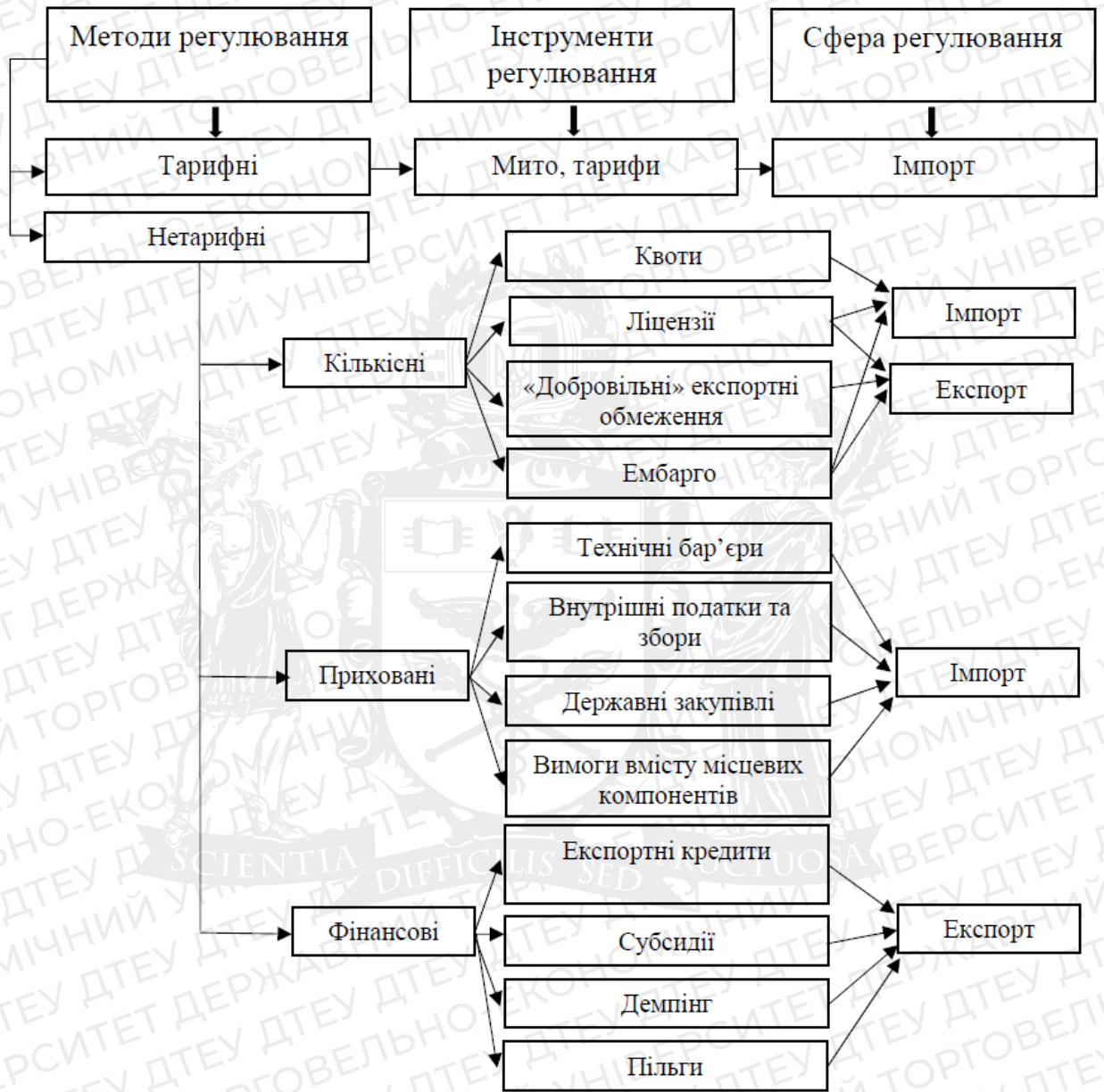

Рис. 1. Методи та інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності Джерело: [49]

Додаток В

Таблиця В1

Угоди про вільну торгівлю, учасницею яких є Україна

Назва угоди	Набуття чинності
ЗВТ між Великобританією та Україною	1 січня 2021 р.
ЗВТ Україна-Ізраїль	1 січня 2021 р.
ЗВТ між ЄС та Україною в рамках Угоди про асоціацію між ЄС та Україною	1 вересня 2017 р., тимчасово застосовується з 1 січня 2016 р.
Угода про ЗВТ між Канадою та Україною	1 серпня 2017 р.
ЗВТ Україна-Чорногорія	1 січня 2013 р.
Угода про ЗВТ Співдружності Незалежних Держав (СНД), яку уклали Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизька Республіка, Молдова, Російська Федерація, Таджикистан, Україна та Узбекистан;	20 вересня 2012 р. З 1 січня 2016 р. припинено застосування ЗВТ СНД до торговельних відносин між Україною та Російською Федерацією
ЗВТ між ЄАВТ та Україною	1 червня 2012 р.
Угода про ЗВТ між Україною та Македонією	5 липня 2001 р.
Угода про ЗВТ між Україною та Азербайджаном	26 серпня 1996 р.
ЗВТ між Україною та Грузією	4 червня 1996 р.
ЗВТ Україна-Туркменістан	4 листопада 1995 р.

Джерело: складено автором за [50].

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

Студентки 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Скиби
Ірини Владиславівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Дьяченко
Ольга Володимирівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 50 найменувань, 3 додатків. Матеріали роботи містять 8 рисунків та 4 таблиці. Загальний обсяг роботи складає 41 сторінку, основної частини – 32 сторінки.

Метою роботи є обґрунтування заходів щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Для досягнення зазначеної мети було вирішено такі завдання:

- проаналізовано тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
- оцінено ефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- визначено напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні;
- обґрунтовано заходи щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

У роботі використано такі методи дослідження: статистико-економічний, систематизації та узагальнення (для аналізу тенденцій розвитку зовнішньоекономічної діяльності України); системний та порівняльний аналіз (для оцінювання ефективності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні); аналізу та синтезу (для визначення напрямів удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні); абстрактно-логічний (для обґрунтування розроблених заходів та формулювання висновків) та ін.

У першому розділі проаналізовано тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України; оцінено ефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

У другому розділі визначено напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні; обґрунтовано заходи щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

АНОТАЦІЯ

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

У випускній кваліфікаційній роботі на основі статистичних даних та міжнародних рейтингів проаналізовано тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та оцінено ефективність державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні; визначено напрями удосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні; обґрунтовано заходи щодо вдосконалення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, зовнішня торгівля, державне регулювання, експорт, імпорт.

SUMMARY

State regulation of foreign economic activity in Ukraine

In the final qualification work on the basis of statistical data and international ratings the tendencies of development of foreign economic activity of Ukraine are analyzed; the efficiency of state regulation of foreign economic activity in Ukraine is assessed; directions for improving state regulation of foreign economic activity in Ukraine have been identified; measures to improve state regulation of foreign economic activity in Ukraine are substantiated.

Key words: foreign economic activity, foreign trade, state regulation, export, import.

Завідувачу кафедри публічного управління та адміністрування Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Скиба Ірина Владиславівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

_____ (підпис)

Згода

Я, Скиба Ірина Владиславівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ», несучи повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 24 » січня 2022 року

Підпис

(_____)

Прізвище, ініціали